

לדברי רבי יהודה ורבי שמעון, סבר משה שהיה להם לאכלה באנינות ביום. וא"ל אהרן: שמא לא שמעת אלא בלילה ולא ביום. ולכך הניחו את החטאות לערב, ובינתיים נטמאה חטאת ר"ח באונס, לכן שרפוה. וישמע משה וייטב בעיניו. הודה ולא בוש לומר לא שמעתי אלא אמר שמעתי ושכחתי.

ד. הדינים המיוחדים לאותה שעה:

מנחת ציבור נאכלת. שלא מצינו מנחת ציבור נאכלת. [וכן הוקרב קרבן שלמי ציבור קדש קדשים. אמנם מצינו קרבן כזה בשלמי עצרת. וכן היה בחנוכת הבית בימי שלמה].
אכילת הקדשים באנינות. לרבי יהודה, בלילה ולא ביום, ואף שעיר ראש חדש שהוא 'קדשי דורות'. ולרבי נחמיה – רק בקדשי שעה ואף ביום (רש"י).
עוד משמע (ערד"ה משה) **שכל עבודת היום השמיני לא היתה כשרה אלא בכהן גדול** (וע' בזה בגבורת ארי ריש יומא; טהרת הקדש; הדושי הגר"ז שמיני; אגרות משה קדשים, ד. וע' ברמב"ן עה"ת ובשפ"א כאן).

ה. יש אומרים שפינחס היה כהן בימי המילואים (כן סוברים החכמים החולקים על ר' נחמיה, ששאלוהו והלא פינחס היה עמקן. וכ"נ דעת ר' יהושע בן קרחה לקמן קב.). יש אומרים שלא נתכהן אלא במעשה זמרי (ר' אלעזר בשם ר' חנינא), וי"א כששם שלום בין השבטים בימי יהושע, רק אז נעשה כהן בפועל (רב אשי. עתוס').

דף קב

קסו. א. האם משה רבינו היה 'כהן גדול' ו'מלך'?

- ב. האם יש מקום לאימת מלכות וגינוני כבוד כלפי מלך רשע?
- ג. מה נלמד מכל זכר הנאמר שלש פעמים באכילת קדשים?
- ד. הטמא שאינו חולק בקדשים – מהי השעה הקובעת בדין זה?
- ה. מנין שטבול יום אינו חולק בקדשים לאכול לערב?

א. לדברי חכמים, לא נתכהן משה אלא לשבעת ימי המילואים בלבד. ויש אומרים (וכן נקט רב): משה רבינו כהן גדול היה ולא פסקה כהונה ממנו גם אחר כך, רק מזרעו פסקה. [ומ"מ לא היה עסוק באכילת קדשים בימי המילואים, שטרוד בשכינה, להיות תמיד בהר מבקר ועד ערב]. ומכל מקום אינו כשר לראיית נגעים, שכתוב בהם אהרן ובניו. (לכאורה משמע שלדברי רבי יהושע בן קרחה לא נתכהן משה).

בכמה מקומות מובא בדברי חז"ל שמושה רבינו מלך היה [וכמו שנאמר ויהי בישרון מלך]. וכן מובא כאן, חמש שמחות היתה אלישבע יתירה על בנות ישראל, ואחת מהן – יבמה מלך. וכן אמרו במדרש (תנחומא בהעלותך ט) לענין החצוצרות. וכ"כ הרמב"ם (בית הבחירה ו,יא – לענין קידוש העורות) שמושה רבינו מלך היה.

ב. רבי ינאי ורבי יוחנן אמרו: לעולם תהא אימת מלכות עליך, כמו שמצינו כלפי פרעה ואחאב. [ומשמע בגמרא לכאורה שריש לקיש חולק וסובר שיש להעזיז פניו לפני מלך רשע. וע' מהרש"א. ובספר פתח עינים דן האם להשוות שאלה זו למחלוקת הראשונים בדין כבוד להורים רשעים].

ג. למדו מכל זכר בכהנים... שלש פעמים – לרבות בעל מום שחולק בקדשים [שהרי לענין אכילה כבר מפורש בכתוב שמותר], בין תם מעיקרו בין בעל מום מעיקרו, בין במום עובר בין בקבוע.

ד. מי שהיה טמא בשעת זריקת הדם – אינו חולק בקדשים, אעפ"י שהיה טהור בשעת הקטרה (המקריב את דם השלמים... לו תהיה שוק הימין למנה).

התוס' (ט.צ.) צדדו שצריך שיהא טהור אף בשעת קבלת הדם. ולדברי רב נהוראי בתוספתא (מנחות יג) אף בשעת שחיטה.

היה טהור בשעת זריקה וטמא בשעת הקטרה; לדברי חכמים חולק, וכן דייקו ממשנתנו. ולאבא שאול אינו חולק. ונסתפק רב אשי בדעת אבא שאול, כאשר היה טהור בזריקה ובהקטרה וטמא ביניהם. ועלה ב'תיקו'.

הרמב"ם (מע"ק י, כב) פסק כאבא שאול. ובנידון הספק – אם תפס אין מוציאים מידו (וע' זבח תודה).

ה. מארבע מקראות שנאמרו במנחה בחטאת בשלמים ובבכור, למדו שטבול יום אינו חולק, רק לכהן המקריב – לו יהיה.

לענין נתינת בכור בהמה [ע"י בעליו] לכהן שאינו ראוי לעבודה כגון טבול יום, משמע מפרש"י שהדבר תלוי בדעות החכמים (רב אחאי ורבנן). והרש"ש פרש באופן אחר, ולפירושו לדברי הכל רשאי ישראל ליתן לטבול יום, רק כאשר מסר את הבכור בסתם לבית אב, אפשר שאין מחלקים אותו לטבול יום.

דף קג

קסז. אלו מהקרבנות דלהלן עורותיהם ניתנים לכהנים, ואלו שאין עורותיהם לכהנים?

א. קרבן שנפסל.

ב. עולה שנשחטה שלא לשמה.

ג. אשמות חטאות ושלמים.

ד. עולת אשה ועולת עבדים.

ה. עולת גרים.

ו. עולה הבאה מן המותרות, כגון אשם שמתו בעליו ונפל בו מום ונלקחה עולה בדמיו.

ז. המתפיס עולה לבדק הבית.

א. קרבן שנפסל בזריקת הדם או קודם לכן, הואיל ולא היתה בו שעת היתר למזבח, לא זכו הכהנים בעור, אלא העור נשרף עם שאר הקרבן (עלת איש – עולה שעלתה לאיש). ארע הפסול לאחר הזריקה – העור ניתן לכהנים.

וכן בקרבן שלמים שהעור לבעלים, אם נפסל קודם זריקה, לא זכו הבעלים בעור (ע' שפת אמת). הופשט העור לפני הזריקה ונפסל הבשר – נחלקו תנאים האם הזריקה מתירה את העור כשהוא בפני עצמו, כמפורט להלן.

ב. עולה שנשחטה שלא לשמה – עורה ניתן לכהנים (עור העלה מכל מקום).

לדעת בן עזאי (יא:) שהקרבן פסול – נראה פשוט שאין העור ניתן לכהנים.